



Kronične nezarazne bolesti

Služba za epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Ingrid Tripković

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Kronične nezarazne bolesti su vodeći uzrok smrtnosti i bolničkog liječenja, kako u Republici Hrvatskoj tako i u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Stoga, je u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije 2007. godine osnovana Služba za epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti. Glavne zadaće Službe su praćenje i proučavanje kroničnih masovnih bolesti sa svrhom utvrđivanja rizičnih čimbenika i predlaganja mjera prevencije. (Sl.1)



Slika 1.

Služba za Epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti provodi Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke. Ciljevi Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke su: smanjenje mortaliteta od raka dojke za 25% pet godina nakon početka provođenja programa, otkrivanje raka dojke u početnom (lokaliziranom) stadiju i poboljšanje kvalitete življenja bolesnica s rakom dojke.

Provođenje Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Splitsko-dalmatinskoj županiji je počelo 30. 10. 2006.godine. Svim ženama u dobi od 50 do 69 godina, ovisno o mjestu prebivanja, šalju se pozivi sa dogovorenim pregledom u jednoj od 12 mamografskih jedinica uključenih u Nacionalni program. U Splitu se mamografski pregledi obavljaju u KBC Split, i to na dvije lokacije (Firule i Križine) te u mamografskim jedinicama Doma zdravlja Splitsko-dalmatinske županije koje se nalaze se u Imotskom, Vrgorcu, Makarskoj, Sinju, Trogiru, Kaštel Starom, Solinu i Hvaru.

U službi se provodi i Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva, koji je u našoj Županiji počeo predstavljanjem u medijima (dnevni tisak, radio i lokana televizija) tijekom prosinca 2007. godine. Ciljevi Programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva su: smanjenje smrtnosti od raka debelog crijeva za najmanje 15% pet godina nakon provedbe programa, otkrivanje raka u ranijem stadiju bolesti i poboljšanje mogućnosti izliječenja, kvalitete života i preživljavanja oboljelih. Ciljna skupina su muškarci i žene u dobi od 50 do 74 godine s uobičajenim rizikom za razvoj raka debelog crijeva.

Pozivi za probir raka debelog crijeva stižu na kućne adrese osoba. Uz pozivno pismo ispitanici dobivaju tri testa na okultno krvarenje u stolici i upute o provedbi testa, odgovarajući anketni upitnik i edukativnu brošuru o ranom otkrivanju raka debelog crijeva.

Osobama s pozitivnim testom na okultno krvarenje dogovara se pregled i dostavlja poziv s kupovnicom za kolonoskopiju i uputama za pripremu za kolonoskopiju na kućnu adresu.

Služba sustavno prikuplja i podatke za Hrvatski registar za rak. Prikupljaju se onko obrasci, PHD nalazi i izvanbolničke prijave malignih neoplazmi.

BSO-ONKO TIP dostavlja se kao papirnati obrazac. U Službi se radi kontrola, obrada i upis u bazu podataka. Za potrebe Nacionalnih programa obrađuju se preslike svih ONKO obrazaca s dijagnozom raka dojke i raka debelog crijeva. Obradeni obrasci nakon kontrole šalju se u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Patohistološki i citološki nalazi dostavljaju se kao papirnati obrazac, a za potrebe Nacionalnih programa obrađuju se preslike svih obrazaca s dijagnozom raka dojke i raka debelog crijeva. Obradeni obrasci nakon kontrole šalju se u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Prijava maligne neoplazme (izvanbolnička) dostavlja se kao papirnati obrazac iz ordinacija opće/obiteljske medicine. U službi se radi kontrola, obrada i upis u bazu podataka. Obradeni obrasci nakon kontrole šalju se u Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

U listopadu 2010. g. je u sklopu Službe za epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti osnovano Savjetovalište kako bi ukazali našim građanima da rizik obolijevanja od ovih bolesti ovisi kako o našem nasljeđu tako i o načinu života. Radno vrijeme Savjetovališta je srijedom od 8.30 – 10.30 h. Svi zainteresirani građani u Savjetovalištu mogu saznati svoj kardiovaskularni rizik, izmjeriti arterijski tlak, tjelesnu težinu, visinu, odrediti indeks tjelesne mase, izmjeriti postotak masnog tkiva i mišićne mase, a također i odrediti glukozu, kolesterol i trigliceride u krvi. (Sl. 2 i 3)



Slika 2.



Slika 3.

U Službi se radi na praćenju i prevenciji oralnih bolesti koje zbog svoje učestalosti predstavljaju značajan javnozdravstveni problem. Putem rada u malim grupama i kroz radionice promiče se svjesnost o važnosti oralne higijene za oralno i opće zdravlje.

Pri službi se započelo sa pripremama za uvođenje Registra akutnog koronarnog sindroma prikupljanjem podataka o bolesnicima s dijagnozom akutnog koronarnog sindroma hospitaliziranih na Klinici za unutarnje bolesti KBC Split. Svakodnevno se evidentiraju novooboljeli bolesnici. Anketa se popunjava pri prijemu oboljelog na Kiniku, a dovršava prilikom otpusta pacijenta uvidom u njegovo otpusno pismo. Anketa se sastoji od dva dijela. Prvi dio obuhvaća opće podatke o pacijentu, obiteljsku i osobnu anamnezu, te čimbenike rizika za kardiovaskularne bolesti. Potom slijede podaci o kvaliteti i brzini pružanja zdravstvene skrbi, nalazima pri prijemu, stanju pacijenta i radnoj dijagnozi. U drugom dijelu obuhvaćeni su svi dijagnostički i terapijski postupci kojima je pacijent bio podvrgnut za vrijeme hospitalizacije kao i preporučena terapija u daljnjem tijeku liječenja.

Uz Registar akutnog koronarnog sindroma Služba je preuzela i vođenje Hrvatskog registra bolesnika sa zatajivanjem srca za našu županiju, koji već postoji pri Hrvatskom kardiološkom društvu kao on-line registar.

Služba redovito obilježava i Svjetski dan srca. Bolesti srca i krvnih žila glavni su uzrok smrti u razvijenim zemljama svijeta. Bolesti srca i krvnih žila su vodeći uzrok umiranja i u Hrvatskoj. Svaka druga umrla osoba u Hrvatskoj, kao i u našoj Županiji umre zbog neke od ovih bolesti. Obilježavanjem Svjetskog dana srca ukazujemo na važnost zdravog načina života, odnosno da promjenom načina života možemo smanjiti većinu rizičnih čimbenika za bolesti srca i krvnih žila. (Sl. 4)



Slika 4.

Služba surađuje sa Splitskim dijabetičkim društvom u edukaciji novooboljelih od šećerne bolesti (Edukacija – radionice u malim grupama).

U Službi se radi i na praćenju i prevenciji ozljeda. Ozljede, s obzirom na visok udio u ukupnoj smrtnosti i pobolu, predstavljaju jedan od vodećih javnozdravstvenih problema. S obzirom da ozljede nisu neizbježive nego se u velikoj mjeri mogu spriječiti, rad na epidemiološkim analizama ozljeda, istraživanju rizičnih čimbenika i izradi i primjeni preventivnih mjera se nametnuo kao jedan od prioritarnih poslova Službe.

* Rad je objavljen u časopisu *Javno zdravstvo*, godina 5, broj 1, ožujak 2011

Kontakt:

Dr. sc. Ingrid Tripković, spec. epidemiolog

Služba za epidemiologiju kroničnih masovnih bolesti

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Vukovarska 6a, Split

ingrid_tripkovic@net.hr